

Leah's Leap

Supporting Children with Down Syndrome

Gwasanaeth cefnogaeth ar gyfer plant â syndrom down, rhwng 2 ac 18 mlwydd oed, wedi'i sefydlu i ategu system Anghenion Dysgu Ychwanegol Cymru. Mae'r gwasanaeth hwn yn cynnig cymorth datblygiadol wedi'i deilwra sy'n canolbwyntio ar chwarae ac sy'n blaenoriaethu anghenion unigol ac yn canolbwyntio ar gyflawni canlyniadau penodol.

Contents page

Tudalen 1: Tudalen Clawr
Tudalen 2: Cynnwys
Tudalennau 3 – 4: Pamffled
Tudalennau 5 – 11: Ymchwil
Tudalennau 12 – 14: Atodiad 1 - Trosolwg ariannol sylfaenol
Tudalennau 15 – 18: Cyfeiriadau

Defnyddiwyd AI I greu'r logo busnes yn unig am yr aseiniad hwn.

“Make me a logo for a company with the name Leah’s Leap, using a clip art of a brown hairs girl, a logo for a business to suport children with down syndrome.”

Cyfuno gwybodaeth, profiad ac ymrwymiad gwirioneddol.

Pam yr wyf wedi leoli'n dda i gyflawni Leah's Leap

Mae Leah's Leap yn seiliedig ar gyfuniad o ddealltwriaeth broffesiynol a chymhelliant personol. mae fy nghefnidir addysgol mewn datblygiad plentyndod cynnar, cynhwysiant a diogelu wedi fy mharatoi i gael sylfaen gadarn mewn theori datblygiad plant, arferion moesegol, a deddfwriaeth ADY Cymru.

Ar ben hynnu, mae fy berthynas bersonol a syndrom down a amglir gan fy cefnder Leah, wedi dylanwadu ar fy ymroddiad i ddatblygu gwasanaeth sy'n barchus, yn gynhwysol ac yn wirioneddol sylwgar ar anghenion plant. Rwyf wedi ymrwymo i dwf professiynol parhaus ac i gydweithio a theulouedd a gweithwyr profesïynol i sicrhau bod Leah's Leap yn cadw'n seiliedig ar dystiolaeth ac yn canolbwyntio ar y plentyn.

Cyflwyno Leah's Leap

Rhaglen ymyrryd ragweithiol yw Leah's Leap, sydd a'r nod o gynorthwyo plant a syndrom down o'u geni hyd nes ey bod yn undeg wyth mlwydd oed, gan bwysleisio'n benodol y bydd sgiliau cyfarthrebu a sgiliau iaith yn cael eu gwella.

Mae'r gwasanaeth yn cyfweithio a lleoliadau blynyddoedd cynnar a darpariaethau anghenion dysgu ychwanegol statudol, gan ddarparu cymorth cyfarthrebu wedi'i deilwra ar sail chwarae sy'n cyfoethogi Cynlluniau Datblygiad Unigol.

Mae astudiaethau'n dangos yn gyson bod ymyrraeth gynnar yn gwella cyfarthrebu, annibyniaeth a chanlyniadau hirdymor ar gyfer plant a syndrom Down (Buckley and Bird 2000;Guralnick,k 2011)

Nod Leah's Leap yw'r pontio'r bwlch rhwng darpariaeth statudol ac ymarfer bob dydd drwy gefnogi plant a theulouedd yn ystol y cyfnod mwyaf allweddol o ddatblygiad.

Mae cefnogaeth gyfathrebu gynnar yn adeiladu seiliau cryf ar gyfer dysgu.

Seeandlearn.org, 2017

Supporting Children with Down Syndrome

Cefnogi Plant â Syndrom Down trwy Ddatblygiad Iaith Gynnar

Gwasanaeth arbenigol blynyddoedd cynnar sy'n canolbwyntio ar gyfathrebu, cynhwysiant a chymorth sy'n canolbwyntio ar yr unigolyn.

Wedi'i ysbrydoli gan Leah.
Wedi'i hadeiladu i blant

Mae pob plentyn yn haeddu'r cyfle i gyfathrebu, cysylltu a ffynnu.

photo 2025

Cymru
Leah'sLeap.co.uk

Mae angen partneriaethau cadarn a chynllunio strategol ar gyfer gwasanaethau cynaliadwy.

Heriau a Rhwystrau

Er bod Leah's Leap yn cyflwyno manteision amlwg, mae angen mynd i'r afael â nifer o heriau:

- Cymorth ariannol a fforddiadwyedd i deuluoedd
- Dibynnu ar grantiau dros dro, a allai gyfyngu ar hyfywedd hirdymor
- Capasiti a galw, yn enwedig mewn rhanbarthau sydd ag adnoddau ADY annigonol
- Y gofyniad am gydweithrediad cadarn â gwasanaethau statudol i atal diswyddiadau

Mae'r heriau hyn yn amlygu pryderon ehangach o fewn y blynyddoedd cynnar a darpariaeth Anghenion Dysgu Ychwanegol (ALN), lle mae gwasanaethau sy'n cynorthwyo plant sy'n agored i niwed yn aml yn dibynnu ar strwythurau ariannu ansicr (Lindsay et al., 2005).

Pam mae'r Syniad yn Arloesol

Mae Leah's Leap yn torri tir newydd gan ei fod yn pwysleisio ymyriad cynnar a yrrir gan iaith, a'r cyfan yn cael ei angori'n ddwfn yn egwyddorion y blynyddoedd cynnar a pholisi ADY Cymru..

Mae'r gwasanaeth:

- Yn cyflogi gweithgareddau sy'n cael eu harwain gan blant ac sy'n seiliedig ar chwarae
- Strategaethau Cryfderau a amlinellir mewn Cynlluniau Datblygu Unigol (CDU)
- Yn hyrwyddo unfurfiaeth ymhlith y cartref, y lleoliadau addysgol a'r gymuned
- Yn galluogi rhieni i gymryd rhan weithredol fel partneriaid yn y broses ymyrryd

Mae'r dull hwn yn cyd-fynd â Deddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) 2018, yn ogystal â Chôd ADY Cymru (2021). Mae'r ddau'n amlygu pwysigrwydd nodi'n gynnar, cynllunio sy'n canolbwyntio ar yr unigolyn, a chydweithio ymhlith nifer o asiantaethau.

Yn hytrach na rhoi gwasanaethau statudol yn lle rhai newydd, mae Leah's Leap yn eu gwella drwy droi amcanion proffesiynol yn weithgareddau diriaethol, dyddiol.

Mae cymryd rhan mewn chwarae yn gonglfaen ar gyfer cyfathrebu cychwynnol a chysylltiadau rhyngpersonol.

Manteision ar gyfer Datblygiad

Cynnar yn ystod Plentyndod

Mae Leah's Leap yn hwyluso agweddau hanfodol ar ddatblygiad cynnar plentyndod:

Cyfathrebu ac iaith

Mae cymorth wedi'i dargedu yn gwella iaith fynegiannol, eglurder lleferydd a dealltwriaeth (Kumin, 2006).

Datblygiad Cymdeithasol ac Emosiynol

Mae gwell cyfathrebu yn meithrin mwy o hyder, mynegiant emosiynol a rhyngweithio ymhlith cyfoedion (Wishart, 2007).

Annibyniaeth a Pharodrwydd Dysgu

Mae plant yn datblygu'r sgiliau sydd eu hangen i gymryd rhan yn llawnach mewn lleoliadau blynyddoedd cynnar a throsglwyddo i'r ysgol.

Lles Teulu

Mae rhieni'n cael strategaethau ymarferol, gan leihau straen a chynyddu hyder (Hastings a Beck, 2004).

Down Syndrome Resource Foundation, 2025

Mae galluoedd cyfathrebu effeithiol yn meithrin ymdeimlad o hyder a sy'n perthyn.

Mae'r gwasanaeth hwn yn cael ei ystyried yn wasanaeth ymyrraeth gynnar di-elw a gynlluniwyd i gefnogi cyfathrebu a datblygiad iaith plant ifanc â syndrom Down o fewn y blynyddoedd cynnar yng Nghymru. Mae'r gwasanaeth wedi'i osod fel darpariaeth ategol ochr yn ochr â chymorth statudol o dan y fframwaith Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY), yn hytrach nag fel un sy'n disodli'r strategaethau ffurfiol o ran lleferydd ac iaith neu wasanaethau addysgol. Ei nod canolog yw darparu cefnogaeth gyfathrebu strwythuredig, seiliedig ar sail chwarae sy'n atgyfnerthu i unigolion a nodwyd mewn cynlluniau datblygu.

Mae'r adran hon yn darparu gwerthusiad beirniadol ac wedi'i lywio gan ymchwil o Leah's Leap. Mae'n archwilio sylfeini datblygiadol a damcaniaethol ymyriad cyfathrebu cynnar, yn gwerthuso aliniad y gwasanaeth â pholisi Cymru ac addysgeg gynhwysol, ac yn archwilio ei gynaliadwyedd o fewn amgylchedd blynyddoedd cynnar strwythurol ansafon. Yn hytrach na chyflwyno'r cynnig fel un sydd yn ei hanfod yn fuddiol, mae'r dadansoddiad hwn yn mabwysiadu safbwynt gwerthusol, gan ystyried tensiynau sy'n ymwneud â chyllid, hygyrchedd, tegwch a graddfaadwyedd. Drwy ymgysylltu ag ymchwil gyfoes, mae'r drafodaeth yn gosod Leah'n Naid mewn dadleuon ehangach yn ymwneud â chynhwysiant, asiantaeth a chyfyngiadau systemig.

Mae plentyndod cynnar yn cael ei gydnabod yn eang fel cyfnod o blastigrwydd niwrolegol uwch lle mae profiadau amgylcheddol yn cael dylanwad mawr ar ddatblygiad gwybyddol ac ieithyddol (Shonkoff a Phillips, 2000). Mae cylchedau niwrol sy'n gyfrifol am yr iaith, gweithredu gweithredol a rheoleiddio cymdeithasol yn arbennig o sensitif i fewnbwn perthynol yn ystod pum mlynedd gyntaf bywyd (Center ar Ddatblygu'r Plentyn, 2007). O ganlyniad, mae ymyrraeth gynnar yn cael ei nodi'n gyson fel dulliau adferol mwy effeithiol a chost-effeithlon nag yn ddiweddarach (Heckman, 2006; Guralnick, 2011).

Mae'r iaith a chyfathrebu'n gweithredu fel parthau datblygiadol sylfaenol. Mae'r iaith yn cyfyngu gallu plant i ymgysylltu'n gymdeithasol, rheoleiddio emosiynau, deall disgwyliadau a chymryd rhan mewn amgylcheddau dysgu (Snow, Burns a Griffin, 1998; Law *et al.*, 2009). Pan fydd iaith fynegiadol yn gyfyngedig, efallai y bydd plant yn ei chael hi'n anodd negodi rhyngweithiadau cyfoedion, mynegi anghenion neu gael mynediad at gynnwys addysgol strwythuredig.

Mae plant â syndrom Down fel arfer yn bresennol gyda phroffil datblygiadol penodol a nodweddir gan gryfderau cymharol mewn cyfeiriadedd cymdeithasol ac iaith derbyn ochr yn ochr ag oedi parhaus o ran iaith fynegiannol, anawsterau ffonolegol a llai o gof tymor byr llafar (Chapman a Hesketh, 2000; Kumin, 2006; Abbeduto *et al.*, 2007). Mae'r heriau mynegiannol hyn yn aml yn parhau i fod yn ystod llencyndod ac oedolaeth os nad yw ymyriad strwythuredig yn cael sylw drwy'r cynnar (Rondal and

Buckley, 2003). Felly, mae Leah's Leap yn seiliedig ar yr egwyddor nad yw cefnogaeth cyfathrebu yn ystod plentyndod cynnar yn fuddiol yn unig ond yn hanfodol yn ddatblygiadol. Fodd bynnag, mae'n bwysig cydnabod nad yw ymyriad cynnar yn drawsnewidiol yn gyffredinol. Mae Guralnick (2011) yn pwysleisio bod canlyniadau'n dibynnu ar ddwystr, cysondeb ac aliniad ecolegol. Mae Guralnick (2011) yn pwysleisio bod canlyniadau'n dibynnu ar ddwystr, cysondeb ac aliniad ecolegol. Heb atgyfnerthu parhaus ar draws cyd-destunau cartref ac addysgol, gall effeithiau ymyrryd leihau. Mae hyn yn tynnu sylw at bwysigrwydd integreiddio ymgysylltiad rhieni a chydweithrediad ymarferwyr o fewn y model gwasanaeth.

Mae'r fframwaith addysgeg sy'n sail i Leah's Leap yn tynnu ar ddamcaniaethau dysgu cymdeithasol-ddiwylliannol ac adeileddol. Mae cysyniad Vygotsky (1978) o'r safle Parth Datblygiad Procsimol sy'n dysgu fel rhywbeth sy'n digwydd trwy gymryd rhan dan arweiniad oedolion neu gyfoedion mwy cymwys yn sgaffaldo sgiliau sy'n dod i'r amlwg. Mae datblygu cyfathrebu, o'r safbwynt hwn, yn faterol sylfaenol.

Mae Bruner (1986) yn ymestyn y dadansoddiad hwn drwy'r cysyniad o "scaffolding" a'r broses o greu ystyr ar y cyd, gan ddadlau bod caffael iaith yn datblygu o fewn cyfnewidfeydd cymdeithasol strwythuredig. Mae Leah's Leap yn ymgorffori'r egwyddorion hyn drwy ymgorffori strategaethau cyfathrebu mewn arferion chwarae, modelu iaith fynegiannol ac annog rhyngweithio cyfatebol.

Mae ymyriad seiliedig ar chwarae yn cyd-fynd â dysgu drwy brofiad ac archwilio dan arweiniad y plentyn (Whitebread *et al.*, 2012). Fodd bynnag, nid yw chwarae yn unig yn ddigonol. Heb gynllunio bwriadol a hwyluso myfyriol, gellir colli cyfleoedd cyfathrebu. Felly, byddai effeithiolrwydd Leah's Leap yn dibynnu'n helaeth ar hyfforddiant ymarferwyr ac ffyddlondeb i strategaethau sy'n seiliedig ar dystiolaeth.

O safbwynt beirniadol, mae angen hefyd i warchod rhag oedi wrth roi meddyginiaeth yn anfwriadol. Mae ymarfer seiliedig ar gryfderau yn gofyn am gydnabyddiaeth o broffiliau cyfathrebu amrywiol plant â syndrom Down yn hytrach na fframio oedi mynegiannol fel diffyg yn unig (Fidler, 2005).

Mae gan gymhwysedd cyfathrebu gysylltiad annatod ag annibyniaeth a diogelu. Gall plant nad oes ganddynt sgiliau mynegiannol effeithiol brofi rhwystredigaeth, anawsterau ymddygiad neu ymyliad cymdeithasol (Yoder a Two, 2001). Ar ben hynny, gall gallu cyfathrebu cyfyngedig godi'r risg o sefyllfaoedd sy'n gofyn am gymorth.

Mae Light a McNaughton (2012) yn dadlau bod cymhwysedd cyfathrebu yn cefnogi cyfranogiad, hunan-eiriolaeth a diogelwch personol. Drwy gryfhau cyfathrebu

mynegiannol, mae Leah's yn ceisio gwella gallu plant i fynegi anghenion a llywio amgylcheddau'n fwy annibynnol.

Fodd bynnag, mae'n bwysig cydnabod bod canolbwyntio'n llwyr ar gaffael sgiliau unigol yn peryglu cuddio rhwystrau systemig. Mae cynhwysiant yn gofyn am addasu amgylcheddol a newid agwedd, nid gwella cymhwysedd plant yn unig. Mae Booth ac Ainscow (2011) yn pwysleisio bod yn rhaid i ymarfer cynhwysol fynd i'r afael â rhwystrau strwythurol yn hytrach na dod o hyd i anhawster yn unig o fewn y plentyn. Felly mae Leah's Leap's yn gweithredu'n fwyaf effeithiol pan gaiff ei integreiddio o fewn lleoliadau cynhwysol blynyddoedd cynnar sy'n ymrwymo i addasu ac ymatebolrwydd.

Mae cysylltiad agos rhwng datblygiad iaith a chymhwysedd cymdeithasol a rheoleiddio emosiynol. Mae'r cynllun yn nodi, er bod plant â syndrom Down yn aml yn dangos diddordeb cymdeithasol cryf, mae eglurder mynegiannol yn dylanwadu ar gydgyfnewidiaeth. Mae Fidler (2005) yn awgrymu y gall ymyriad cyfathrebu wedi'i dargedu wella ymddygiad ymaddasol a hyder perthynol. Gall gwell cyfathrebu hefyd leihau pryder sy'n deillio o gamddealltwriaeth neu rwystredigaeth. Serch hynny, mae cynhwysiant cymdeithasol yn cael ei gyd-lunio. Heb amgylcheddau addysgeg cynhwysol ac agweddau cadarnhaol gan gyfoedion, efallai na fydd enillion cyfathrebu yn cael eu trosi'n berthyn parhaus.

O safbwynt gwerthuso, mae'n rhaid i Leah's Leap, felly, osgoi gorhawlio trawsffurfiad cymdeithasol. Gall wella capasiti cyfathrebu, ond mae diwylliannau cynhwysol o fewn lleoliadau yn parhau i fod yn hanfodol ar gyfer canlyniadau perthynol.

Y tu hwnt i gaffael iaith fynegiannol, mae cymhwysedd cyfathrebu yn chwarae rhan arwyddocaol wrth siapio hunaniaeth gymdeithasol a chyd-berthnasedd perthynol o fewn cyd-destunau plentyndod cynnar. Nid yw rhyngweithio cymdeithasol yn y blynyddoedd cynnar yn unig yn gysylltiedig ond yn sylfaenol i ddatblygiad hunan-gysyniad a rheoleiddio emosiynol (Denham et al., 2003). Ar gyfer plant â syndrom Down, y mae eu proffiliau cyfathrebu yn aml yn cynnwys eglurder mynegiadol gohiriedig ochr yn ochr â chymhelliant cymdeithasol cryf, gall profiadau perthynol fod yn amddiffynnol ac yn agored i niwed (Fidler, 2005). Lle mae rhwystrau cyfathrebu'n parhau, gall camddealltwriaeth ddigwydd, gan ddylanwadu ar ganfyddiadau cyfoedion a chyfleoedd cyfranogi o bosibl.

Mae ymchwil yn awgrymu bod derbyn cyfoedion yn gynnar yn cyfrannu'n sylweddol at les seicolegol hirdymor a gwynwch (Guralnick *et al.*, 2007). Gall plant sy'n profi toriadau cyfathrebu dro ar ôl tro fewnoli rhwystredigaeth neu ddatblygu strategaethau osgoi, an all ddylanwadu ar ymgysylltu cymdeithasol yn y dyfodol. Gall ymyriad sy'n gwella cymhwysedd mynegiannol weithredu felly fel cyfryngwr o

fynediad perthynol, gan gefnogi troi'n fwy clir, sylw ar y cyd a chwarae ar y cyd. Yn sgaffald cyfathrebu wedi'i strwythuro gan Leah, yn ystod sesiynau grŵp bach, nod Leah's yw creu mannau diogel lle gall plant ymarfer ac atgyfnerthu'r sgiliau perthynol hyn.

Fodd bynnag, mae'n bwysig mabwysiadu lens feirniadol wrth werthuso canlyniadau perthynol. Mae cynhwysiant cymdeithasol yn cael ei lunio ar y cyd ac yn dibynnu ar ymatebolrwydd amgylcheddol yn hytrach na chymhwysedd plant yn unig (Slee, 2011). Os nad oes gan leoliadau blynyddoedd cynnar ddulliau addysgegol cynhwysol neu ddigon o hwyluso oedolion, efallai na fydd enillion cyfathrebu yn awtomatig yn trosi derbyn cyfoedion yn barhaus. Dadleua Booth ac Ainscow (2011) fod angen myfyrio'n fwriadol ar agweddau, cynrychiolaeth ac addasu strwythurol ar ddiwylliannau cynhwysol. Felly, mae'n rhaid i Naid Leah gael ei gysyniadu fel un sy'n cyfrannu at barodrwydd perthynol yn hytrach na gwarantu cynhwysiant.

Mae rheoleiddio emosiynol yn cydblethu yn yr un modd â gallu cyfathrebu. Mae plant sy'n gallu labelu teimladau a mynegi profiadau yn dangos gwell hunanreoleiddio a rheoli nodweddion ymddygiadol llai (Cole, Martin a Dennis, 2004). Mae iaith fynegiadol yn cynnig mecanwaith ar gyfer trafod gwrthdaro a cheisio sicrwydd, lleihau dibyniaeth ar fynegiad ymddygiadol yn unig. Ar gyfer plant â syndrom Down, y gall rhwystredigaeth godi o gyfyngiad mynegiannol yn hytrach na bwriad, gall cyfathrebu gwell leihau camddealltwriaeth a chefnogi rhyngweithio cadarnhaol rhwng oedolion a phlant.

Serch hynny, byddai'n adwythol awgrymu bod ymyriadau cyfathrebu ar eu pen eu hunain yn datrys cymhlethdod emosiynol. Mae cyd-destun teuluol, perthnasoedd ymlyniad a ffactorau cymdeithasol-ddiwylliannol ehangach yn parhau i lunio datblygiad emosiynol (Ainsworth, 1989). O ganlyniad, er y gall Leah's Leap gryfhau cymwyseddau perthynol ac emosiynol, mae canlyniadau parhaus yn gofyn am gefnogaeth gydlynol ar draws systemau ecolegol. Mae hyn yn atgyfnerthu'r angen i integreiddio ymyriad cyfathrebu o fewn amgylcheddau cynhwysol, sydd wedi'u hathletu'n berthynol yn hytrach na'i ynysu fel newidyn annibynnol.

Mae cymhwysedd iaith yn aml yn gysylltiedig â pharodrwydd ysgol a chyrhaeddiad diweddarach (Snow, Burns a Griffin, 1998). Fodd bynnag, mae Moss (2014) yn beirniadu'r sgwrs am barodrwydd fel hierarchaethau datblygiadol normadol a allai atgyfnerthu. Mae darparu ymyriad fel paratoad ar gyfer addysg normadol yn gosod risg i blant â syndrom Down fel "diffyg" yn hytrach nag amrywiol.

Mae theori systemau ecolegol Bronfenbrenner (1979) yn pwysleisio dylanwad rhyng-gysylltiedig y teulu, lleoliadau addysgol a chyd-destunau cymdeithasol-wleidyddol

ehangach. Mae ymarfer sy'n canolbwyntio ar y teulu yn lleoli rhieni fel partneriaid yn hytrach na derbynwyr goddefol arbenigedd (Dunst, 2002).

Mae ymchwil yn dangos bod ymyrraeth ar y cyd yn lleihau straen rhieni ac yn gwella canlyniadau plant (Hastings a Beck, 2004). Fodd bynnag, mae adnoddau economaidd-gymdeithasol, gofynion cyflogaeth a gallu emosiynol yn dylanwadu ar ymgysylltu teuluol (Emerson a Hatton, 2007). Heb fecanweithiau mynediad teg, gall gwasanaethau gwirfoddol roi mwy o adnoddau i deuluoedd sydd â mwy o adnoddau yn anfwriadol.

Felly, mae'n rhaid i Leah's Leap integreiddio hyblygrwydd a'r symiau posib i liniaru anghydraddoldeb. Mae hyn yn adlewyrchu ymrwymiad moesegol i fynediad cynhwysol yn hytrach na darpariaeth sy'n seiliedig ar y farchnad.

Cyflwynodd Deddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) 2018 ddiwygiad sylweddol, gan ddisodli'r fframwaith Anghenion Addysgol Arbennig gyda system 0–25 unedig yn canolbwyntio ar gynlluniau sy'n canolbwyntio ar yr unigolyn a Chynlluniau Datblygu Unigol (Llywodraeth Cymru, 2018). Mae Cod ADY Cymru (2021) yn pwysleisio ymhellach nodi cynnar, cydweithio amlasiantaethol ac arfer cynhwysol mewn lleoliadau prif ffrwd.

Mae Leah's Leap yn cyd-fynd â'r egwyddorion hyn drwy atgyfnerthu deilliannau cyfathrebu CDU drwy ymyriadau strwythuredig, seiliedig ar chwarae. Fodd bynnag, nid yw aliniad polisi yn gwarantu gweithredu di-dor. Mae Slee (2011) yn dadlau bod polisi addysg cynhwysol yn aml yn dod ar draws ymwrthedd pan gaiff ei droi'n arfer, yn enwedig pan mae cyfyngiadau adnoddau'n parhau. Mae Estyn (2022) yn adrodd ar amrywioldeb ar draws awdurdodau lleol Cymru yn barod ar gyfer diwygio ADY, gan dynnu sylw at bwysau ar y gweithlu a darpariaeth hyfforddiant anwastad.

Mae gwaith amlasiantaeth, er ei fod yn cael ei hyrwyddo'n eang, yn cyflwyno heriau parhaus. Mae Sloper (2004) yn nodi bod cyfathrebu wedi torri, amwysedd o ran rolau a chystadleuaeth adnoddau fel rhwystrau cyffredin i gydweithio effeithiol. Yn ymarferol, gall gweithwyr proffesiynol flaenoriaethu cyfrifoldebau statudol, gan adael cwmbras cyfyngedig ar gyfer partneriaeth â gwasanaethau gwirfoddol. Byddai Leah's Leap felly'n gofyn am lwybrau atgyfeirio a ffiniau proffesiynol wedi'u diffinio'n glir i sicrhau cydgyfeiriant yn hytrach na dyblygu.

At hynny, efallai na fydd mecanweithiau atebolrwydd o fewn fframweithiau statudol yn hawdd i ddarparu ar gyfer gwasanaethau nid-er-elw annibynnol. Byddai angen trafod cwestiynau ynghylch rhannu data, goruchwyllo diogelu a mesur canlyniadau yn ofalus. Mae'r ystyriaethau hyn yn tynnu sylw, er bod Leah's yn alinio'n athronyddol â diwygio ADY, mae ei hintegreiddio ymarferol yn dibynnu ar agoredrwydd systemig, dealltwriaeth ar y cyd a modelau partneriaeth gynaliadwy.

Gellir deall tirwedd y blynyddoedd cynnar drwy lens VUCA—foltedd, ansicrwydd, cymhlethdod ac amwysedd (Bennett a Lemoine, 2014). Mae diffygedd yn amlwg o ran newid yn nhoriadau ariannu'r llywodraeth a phwysau economaidd sy'n effeithio ar wasanaethau cyhoeddus. Mae ansicrwydd yn dod i'r amlwg drwy ddiwygio polisi parhaus a symud trothwyon cymhwysedd am gymorth. Mae cymhlethdod yn deillio o systemau amlasiantaethol sy'n cynnwys sefydliadau iechyd, addysg a'r trydydd sector.

O fewn y cyd-destun VUCA hwn, nid yw ansefydlogrwydd cyllid yn gysylltiedig ond yn systemig. Mae grantiau tymor byr, mentrau cyllido peilot a phrosesau comisiynu cystadleuol yn creu ansicrwydd cylchol sy'n cyfyngu ar gynllunio hirdymor a sefydlogrwydd y gweithlu (Alexander, 2015). Ar gyfer gwasanaethau ymyrraeth gynnar fel Leah's Leap, mae'r amgylchedd hwn yn gofyn am allu i addasu ond mae hefyd yn cyflwyno bregusrwydd sylweddol. Felly byddai datblygu cynaliadwy yn dibynnu nid yn unig ar hyblygrwydd entrepreneuriaidd ond ar ymrwymiad strwythurol i fuddsoddiad ataliol. Heb ecosystemau ariannu sefydlog, mae gwasanaethau arloesol yn wynebu'r risg o ddod yn atebion dros dro o fewn bregusrwydd systemig parhaol.

Cynigir Leap Leap gan Leah fel gwasanaeth hunan-gyllidol nad yw'n elw, i ddechrau. Mae ail-fuddsoddi incwm yn cefnogi ymrwymiad moesegol i gynaliadwyedd. Fodd bynnag, gall dibynnu ar risgiau ffioedd sesiynau heb gynnwys teuluoedd incwm is (Emerson a Hatton, 2007). Gall cyllid ychwanegu at incwm ond parhau'n gystadleuol ac ansefydlog.

Mae Pascal *et al.* (2013) yn nodi bod gwasanaethau'r blynyddoedd cynnar yn aml yn gweithredu o fewn ecolegau cyllid ansicr. Mae'n debyg y byddai hyfywedd hirdymor yn gofyn am bartneriaeth ffurfiol neu gytundebau ariannu elusennol. Felly, mae'n rhaid i ymrwymiad moesegol i gynhwysiant barhau'n ganolog mewn cynllunio ariannol.

Mae'r cymhelliant moesegol sy'n sail i Leah's Leap yn dod i'r amlwg o'r profiad o'r bylchau systemig o ran cefnogaeth gynnar. Yn hanesyddol, roedd teuluoedd plant â syndrom Down yn aml yn tybio bod cyfrifoldeb sylfaenol am ymyriad datblygiadol oherwydd darpariaeth statudol gyfyngedig (Cunningham, 1999). Roedd y ddibyniaeth hon ar ofal anffurfiol yn aml yn arwain at aberthu cyflogaeth a straen ariannol.

Mae'r profiad o fod yn agored i niwed wrth gyfathrebu yn ystod argyfwng yn pwysleisio swyddogaeth amddiffynnol cymhwysedd mynegiannol. Mae Schalock *et al.* trwyn yn dadlau bod cysylltiad agos rhwng ansawdd bywyd unigolion ag anabledau deallusol ag annibyniaeth, cyfranogiad a diogelwch personol. Felly, mae

cymorth cyfathrebu cynnar yn cyfrannu nid yn unig at gynnydd datblygiadol ond at les a gwytnwch hirdymor.

Fodd bynnag, nid yw cymhelliant moesegol yn unig yn sicrhau newid strwythurol. Mae Oliver (1996) yn pwysleisio bod anfantais sy'n gysylltiedig ag anabledd wedi'i hadeiladu'n gymdeithasol a bod yn rhaid mynd i'r afael â hi drwy ddiwygio systemig yn hytrach nag ymyriad unigol yn unig. Felly, dylid deall Leah's fel mesur cyfrannol o fewn ymrwymiad ehangach i systemau cynhwysol, nid yn lle darpariaeth gyhoeddus sydd ag adnoddau digonol.

Mae amseroedd aros wedi'u dogfennu ar gyfer therapi lleferydd ac iaith yn dangos bod angen heb eu diwallu (Cymdeithas Syndrom Burcow, 2008; Down, 2023). Mae Leah's Leap's yn hyfyw ar raddfa fach ac y gallai ymestyn yn ofalus i hyfforddiant ymarferwyr neu adnoddau digidol. Fodd bynnag, mae angen sicrhau ansawdd a strwythurau ariannu cynaliadwy ar gyfer graddio.

Mae Leah's Leap yn cynrychioli ymateb sy'n cael ei ysgogi'n ddamcaniaethol a'i ysgogi'n foesegol a'i alinio gan bolisi i fylchau a nodwyd mewn cefnogaeth cyfathrebu cynnar i blant â syndrom Down. Cefnogir ei sail resymegol ddatblygiadol gan niwrowyddoniaeth, theori dysgu cymdeithasol-ddiwylliannol ac ymarfer teuluol-ganolog. Mae ei aliniad athronyddol â diwygio ADY Cymru yn adlewyrchu ymrwymadau cyfoes i gynllunio sy'n canolbwyntio ar yr unigolyn ac ymyrraeth gynnar.

Fodd bynnag, mae'r dadansoddiad hwn wedi dangos bod cynaliadwyedd yn parhau i ddibynnu ar ffactorau strwythurol y tu hwnt i reolaeth un gwasanaeth. Mae ariannu ansefydlogrwydd, cymhlethdod amlasiantaethol a phwysau'r gweithlu yn cyfyngu ar weithredu o fewn tirwedd blynnyddoedd cynnar VUCA. Er y gall Leah's Leap ddarparu sefydlogrwydd perthynol a chyfathrebu ar lefel micro, effaith hirdymor yn gofyn am ddealltwriaeth, mecanweithiau ariannu teg a bod yn agored systemig i gydweithio. Yn y pen draw, dylid ystyried Leah's Leap fel ateb diffiniol ond fel ymyriad ymatebol a moesegol o fewn agenda gynhwysol ehangach. Byddai ei lwyddiant yn dibynnu ar gydbwyso arloesedd gydag ymwybyddiaeth feirniadol, gan sicrhau bod eiriolaeth strwythurol ac ymarfer cynaliadwy yn cyd-fynd â grymuso unigol.

Atodiad 1

Trosolwg ariannol sylfaenol

Mae'r fframwaith ariannol ar gyfer Leah's yn cael ei saernïo i fod yn gryno, yn hyblyg ac yn bragmataidd, yn enwedig yng nghamau cynnar gweithredu. Mae'r gwasanaeth yn pwysleisio ychydig iawn o gostau gorbenion wrth geisio cysoni cynaliadwyedd â hygyrchedd i deuluoedd.

Incwm

Ffynhoell Incwm	Amcangyfrif o'r swm misol
Ffi'r sesiwn (teuluoedd/lleoliadau)	£1,200
Grantiau a rhoddion	£500
Cyfanswm Incwm misol	£1,700

Pennir ffioedd y sesiynau gan nifer cyfyngedig o sesiynau wythnosol mewn grwpiau bach neu sesiynau unigol a gynhelir naill ai mewn lleoliadau cymunedol neu mewn lleoliadau blynyddoedd cynnar.

Gall cyllid grant a rhoddion gynnwys ffynonellau cyllid elusennol dros dro sy'n canolbwyntio ar gynnwys, cymorth anabledd, neu ymyrraeth gynnar.

Maes gwariant	Amcangyfrif o'r cost fisol
Adnoddau a deunyddiau arbenigol	£200
Yswiriant a chydymffurfiaeth â diogelu	£150
Llogi'r Lleoliad	£300
Hyfforddiant a datblygiad proffesiynol parhaus (DPP)	£200
Gweinyddiaeth a theithio	£150
Cyfanswm gwariant misol	£1,000

Mae Gwariant yn pwysleisio pwysigrwydd darparu darpariaeth ddiogel, foesegol ac o ansawdd uchel.

Mae buddsoddi mewn hyfforddiant a Datblygiad Proffesiynol Parhaus (DPP) yn hanfodol ar gyfer cynnal arferion sy'n seiliedig ar dystiolaeth a sicrhau y cydymffurfir ag Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY) a safonau blynyddoedd cynnar.

Cedwir costau sy'n gysylltiedig â llogi lleoliadau yn rhesymol drwy ddefnyddio manau cymunedol yn hytrach na chyfleusterau parhaol.

Wedi'i ragweld bob mis

Gwarged rhagamcanol £700

Gellir ailfuddsoddi'r gwarged hwn mewn:

- Cefnogi sesiynau i deuluoedd sy'n wynebu anawsterau ariannol
- Caffael adnoddau arbenigol ychwanegol
- Ariannu hyfforddiant neu oruchwyliaeth bellach
- Cynorthwyo cynaliadwyedd y gwasanaeth yn ystod cyfnodau pan fydd llai o gyllid

Manteision Ariannol

Un o brif gryfderau'r model hwn yw'r costau cychwynnol a gweithredol lleiaf, mae'n gwneud Leah's Leap yn ariannol ymarferol ar raddfa fach. Mae defnyddio lleoliadau hyblyg, gweithlu cyfyngedig, a sesiynau â ffocws yn lliniaru risg ariannol ac yn galluogi'r gwasanaeth i ymateb i'r galw'n effeithiol. Ar ben hynny, mae'r strategaeth incwm cymysg yn cynnig lefel o ddiogelwch yn erbyn colli unrhyw ffynhonnell cyllid unigol yn sydyn.

Ar ben hynny, mae ailfuddsoddi arian dros ben yn meithrin arferion moesegol drwy wella hygyrchedd a chadw ansawdd gwasanaeth, sy'n unol â gwerthoedd cynhwysiant mewn addysg plentyndod cynnar.

Heriau a Chyfyngiadau Ariannol

Er bod y model ariannol yn ymddangos yn hyfyw, mae'n wynebu nifer o heriau. Gall dibynnu ar ffioedd sesiynau eithrio teuluoedd o gefndiroedd economaidd-gymdeithasol is, a allai danseilio egwyddorion tegwch a chynhwysiant sy'n hanfodol i'r blynyddoedd cynnar ac ymarfer ADY. Mae'r sefyllfa hon yn creu gwrthdaro rhwng cynaliadwyedd a hygyrchedd ariannol.

Er y gall cyllid grant helpu i liniaru'r mater hwn, mae'n aml yn y tymor byr, yn gystadleuol, ac mae'n gofyn am ymdrech weinyddol sylweddol, sy'n cyfyngu ar sefydlogrwydd ariannol hirdymor. Gall ffynonellau cyllid sy'n newid hefyd effeithio ar barhad y gwasanaeth, cadw staff, a chynllunio.

At hynny, wrth i'r galw gynyddu, mae treuliau sy'n gysylltiedig â staffio, goruchwyllo a sicrhau ansawdd yn debygol o gynyddu, gan roi rhagor o straen ar y gyllideb. Yn absenoldeb partneriaethau cyllido sefydlog, gall ehangu'r gwasanaeth fod yn faich ariannol.

Adlewyrchiad Cyllid Beirniadol

Mae'r anawsterau ariannol a wynebwyd gan Leah's Leap yn dangos problemau systemig ehangach yn y blynyddoedd cynnar a darpariaeth Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY), lle mae gwasanaethau sy'n darparu ar gyfer gofynion datblygiadol hanfodol yn aml yn cael eu hariannu'n annigonol ac yn dibynnu ar ffynonellau incwm amherffaith. Er bod dull cyllid amrywiol yn darparu hyblygrwydd, mae'n debyg y byddai cynaliadwyedd parhaus yn dibynnu ar gydweithrediad ag awdurdodau lleol, sefydliadau elusennol, neu sefydliadau blynyddoedd cynnar. Mae hyn yn pwysleisio'r angen am gynllunio strategol a disgwyliadau ymarferol wrth sefydlu gwasanaethau ymyrraeth gynnar yn yr amgylchedd cyllido presennol.

Abbeduto, L., Warren, S.F. and Conners, F.A. (2007) 'Language development in Down syndrome: From the prelinguistic period to the acquisition of literacy', *Mental Retardation and Developmental Disabilities Research Reviews*, 13(3), pp. 247–261.

Alexander, J. (2015) 'Sustainability and funding instability in voluntary sector early years services', *Early Years*, 35(3), pp. 251–265.

Atkinson, M., Jones, M. and Lamont, E. (2007) Multi-agency working and its implications for practice.

Bennett, N. and Lemoine, G.J. (2014) 'What VUCA really means for you', *Harvard Business Review*, 92(1/2), pp. 27–42.

Bercow, J. (2008) *The Bercow Report: A review of services for children and young people with speech, language, and communication needs*.

Booth, T. and Ainscow, M. (2011) *Index for inclusion: Developing learning and participation in schools*. Third edition.

Bronfenbrenner, U. (1979) *The ecology of human development: Experiments by nature and design*.

Bruner, J. (1986) *Actual minds, possible worlds*. Cambridge,

Center on the Developing Child (2007) *The science of early childhood development*. Cambridge, MA: Harvard University.

Chapman, R.S. and Hesketh, L.J. (2000) 'Behavioral phenotype of individuals with Down syndrome', *Mental Retardation and Developmental Disabilities Research Reviews*, 6(2), pp. 84–95..

Cunningham, C. (1999) *Families of children with Down syndrome*.

Down's Syndrome Association (2023) *Speech, language, and communication support for children with Down syndrome*. Available at: <https://www.downs-syndrome.org.uk> (Accessed: 5 February 2026).

Dunst, C.J. (2002) 'Family-centered practices: Birth through high school', *Journal of Special Education*, 36(3), pp. 139–147.

Emerson, E. and Hatton, C. (2007) *The mental health of children and adolescents with learning disabilities in Britain*.

Estyn (2022) Implementing the Additional Learning Needs reforms.

Fidler, D.J. (2005) 'The emerging Down syndrome behavioral phenotype in early childhood', *Infants & Young Children*, 18(2), pp. 86–103.

Goodley, D. and Runswick-Cole, K. (2011) 'Problematizing policy: Constructions of disability and education in England', *Disability & Society*, 26(1), pp. 71–85.

Guralnick, M.J. (2011) 'Why early intervention works: A systems perspective', *Infants & Young Children*, 24(1), pp. 6–28.

Hastings, R.P. and Beck, A. (2004) 'Practitioner review: Stress intervention for parents of children with intellectual disabilities', *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 45(8), pp. 1338–1349.

Heckman, J.J. (2006) 'Skill formation and the economics of investing in disadvantaged children', *Science*, 312(5782), pp. 1900–1902

Kumin, L. (2006) *Speech and language skills in children with Down syndrome. Second edition*

Law, J., Rush, R., Schoon, I. and Parsons, S. (2009) 'Modeling developmental language difficulties', *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*, 52(6), pp. 1401–1416..

Laws, G. and Bishop, D.V.M. (2004) 'Verbal deficits in Down syndrome and specific language impairment: A comparison', *International Journal of Language & Communication Disorders*, 39(4), pp. 423–451

Light, J. and McNaughton, D. (2012) 'Supporting communicative competence for individuals with complex communication needs', *Augmentative and Alternative Communication*, 28(3), pp. 132–144

Lindsay, G., Dockrell, J., Mackie, C. and Letchford, B. (2005) 'Local education authorities' approaches to provision for children with special educational needs', *British Journal of Special Education*, 32(4), pp. 167–177

Mahoney, G. and Perales, F. (2003) 'Using relationship-focused intervention to enhance the social-emotional functioning of young children with autism spectrum disorders', *Topics in Early Childhood Special Education*, 23(2), pp. 77–89

Moss, P. (2014) Transformative change and real utopias in early childhood education.

Oliver, M. (1996) Understanding disability: From theory to practice.

Pascal, C., Bertram, T., Delaney, S. and Nelson, C. (2013) A comparison of international early childhood systems.

Romski, M., Sevcik, R., Barton-Hulsey, A. and Whitmore, A. (2010) 'Early intervention and AAC: What a difference 30-year makes', *Infants & Young Children*, 23(4), pp. 262–273

Rondal, J.A. and Buckley, S. (2003) Speech and language intervention in Down syndrome. London: Whurr.

Schalock, R.L., Brown, I., Brown, R., Cummins, R., Felce, D., Matikka, L., Keith, K. and Parmenter, T. (2002) 'Conceptualization, measurement, and application of quality of life for persons with intellectual disabilities', *Mental Retardation*, 40(6), pp. 457–470.

Shonkoff, J.P. and Phillips, D.A. (2000) From neurons to neighbourhoods: The science of early childhood development.

Slee, R. (2011) The irregular school: Exclusion, schooling, and inclusive education.

Sloper, P. (2004) 'Facilitators and barriers for coordinated multi-agency services', *Child: Care, Health and Development*, 30(6), pp. 571–580.

Snow, C.E., Burns, M.S. and Griffin, P. (1998) Preventing reading difficulties in young children.

Tamis-LeMonda, C.S., Bornstein, M.H. and Baumwell, L. (2001) 'Maternal responsiveness and children's achievement of language milestones', *Child Development*, 72(3), pp. 748–767.

Vygotsky, L.S. (1978) Mind in society: The development of higher psychological processes.

Welsh Government (2018) Additional Learning Needs and Education Tribunal (Wales) Act 2018.

Welsh Government (2021) Additional Learning Needs Code for Wales.

Whitebread, D., Basilio, M., Kuvalja, M. and Verma, M. (2012) The importance of play.

Wishart, J.G. (2007) 'Socio-cognitive understanding: A strength or weakness in Down syndrome?', *Journal of Intellectual Disability Research*, 51(12), pp. 996–1005

Yoder, P. and Warren, S. (2001) 'Relative treatment effects of two prelinguistic communication interventions', *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*, 44(1), pp. 224–237